

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrto strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnistvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Naš čolnič otmimo!

Velika nevarnost proti Slovincem od nemškega šulferajna, ki ustanavlja v čisto slovenskih krajih nemške šole z namenom, da bi ponemčil vse Slovence. Nemci so izobraženi, premožni, energični ljudje; zadnji čas so postali tudi požrtvovalni za narodno stvar, zato je nevarnost za obstoj Slovencev tem večja. Šulferajnu silno naraščajo dohodki. Lani je imelo to društvo skoro poldrugi milijon K dohodkov, posebej znaša Rosseggerjeva glavica 2 $\frac{1}{2}$ milijona K. Pretekli teden se je pa sklenilo na občnem zboru tega društva, da naj se začno podružnice nemškega šulferajna ustanovljati tudi med Nemci v inozemstvu, ker treba pospešiti delo za uničenje Slovanov v Avstriji.

Slovence bi Nemci najprej radi pozobali. Na občnem zboru je dr. Votava z veseljem poročal, da šulferajnsko delo med Slovenci izvrstno napreduje. Kjer se naseli v slovenskem kraju le par nemških železničarjev, imajo brž nemško šolo in vabijo se vanjo potem seveda tudi slovenski otroci. Te ponemčevalnice rastejo kakor gobe po dežju. Velik uspeh imajo Nemci pri svojem društvu tudi zato, ker je moč koncentrirana in je izrabljanje v strankarske namene izključeno. Pri nas se pa gleda preveč na strankarstvo. Znano je, kako so liberalci pometali iz odbora družbe sv. Cirila in Metoda najboljše narodne delavce, ker niso bili pri njihovi politični stranki, in kako članki po časopisih podirajo „Narodne šole“, ker niso liberalne. To je cvet strankarske podivjanosti, ki koristi le sovražniku.

Nevarnost za Slovence je grozna, ker ni dvoma, da ima Nemeč posebnost po naših lepih de-

želah volčjo skomino. Nikar pa ne obupajmo, ampak pojdemo Slovenci na stražo vsi, prav vsi! S pogumom in požrtvovalnostjo bomo vkljub nevihti oteli naš čolnič in rešili domovino.

Oboroženi mir.

Evropski državniki že desetletja s priznanja vrednim trudom vzdržujejo v Evropi mir. Že od l. 1871., ko se je končala prusko-francoska vojna, ni bilo v Evropi vojne med dvema velesilama. Le Rusija in pa male balkanske države so v letih 1877/78 oziroma l. 1912/13. obračunale s Turčijo. Toda vzdrževanje tega miru je grozna rana evropskih narodov. Evropske velesile: Rusija, Nemčija, Francija, Anglija, Avstrija in Italija, ki dirigirajo v koncertu evropskih držav, morajo za ohranitev miru vzdrževati ogromne armade. Leta 1912. so imele imenovane velesile stalno pod orožjem 3,555.000 vojakov s 1750 raznovrstnimi vojnimi ladjami, za kar so morale potrošiti 6.274 milijonov kron.

Stroški za vojaštvo naraščajo leto za letom grozovito. Leta 1860. so imele velesile pod orožjem okrog 2,650.000 mož, kar je stalo okrog 3.500 milijonov kron. V letošnjem letu bo pa moralo v Evropi nositi puško nič manj kakor 5 milijonov fantov, za katere bodo morali plačati davkoplačevalci nič manj kakor 7 tisoč milijonov kron. Toliko stane na leto „mir“ v Evropi.

V vsoti 7 milijard pa niso zapopadeni vsi resnični stroški. Računati je treba tudi vso škodo, ki nastane iz tega, ker je toliko milijonov najkrepkejših mladih fantov odtegnjenih koristnemu delu. Če se računani, da bi vsak vojak zaslužil,

oziroma koristil na leto samo 800 kron, tedaj dobimo, da je zopet najmanj 4 tisoč milijonov izgubljenih za Evropo. Poleg navedenih izdatkov je pa treba tudi vštetiti dolgove, ki jih države napravljajo leto za letom za novo orožje in druge vojne naprave.

L. 1913. so imele evropske države okrog 160 tisoč milijonov kron dolgov, ki so nastali ponajveč vsled stroškov nekdanjih vojn in za trdnjave, vojne ladje in druge vojaške potrebščine. Preračunano je, da plačujejo evropske države za obresti in odplačevanje dolgov, napravljenih zaradi vojaštva, na leto nič manj kakor 5 tisoč milijonov kron. Tako dobimo, da ima Evropa na leto 16 tisoč milijonov škode zaradi vzdrževanja miru.

Pod vojaškimi bremenami ječijo vsi stanovni. Najhujše je pa udarjen kmečki stan. Kmečki sinovi so po večini med tistimi, ki morajo tri leta nositi puško. Splošno je znano, da se naborne komisije branijo novincev iz mest, ker tem manjka primerne vstrajnosti, pa tudi disciplinarnosti, tem bolj pa pobirajo po kmetih. Ni pretirano, če trdimo, da je štiri petine vojakov s kmetov doma. Tedaj se mora računati, da izgubi kmečki stan v Evropi na leto nič manj kakor 3.200 milijonov na delovnih silah, ki so kmečkemu delu odtegnjene. Za vsakega pridnega fanta, ki ga naš kmet pošlje k vojakom za 3 leta, mora računati 2000 K izgube na svojem gospodarstvu. Ni potem čudno, če kmečki stan hira.

Če se še vpoštevata, koliko fantov se pri vojnih pokvari telesno in spridi moralno, se razvidi, da je militarizem v sedanji obliki za človeštvo prava šiba. Vojaštvo v taki meri za človeštvo ni potrebno, pač pa je potrebno za kapitalistično

PODLISTEK.

Žebjarji.

Rojaku k šestdesetletnici spisal Franc Koblar.

Kdor jih ni nikoli videl, jih ne bo umel, in kdor jih je poslušal, jih ni spoznal.

Sicer smo si ljudje tako enaki, današnji, večrajšnji, pred letom in tisočletji, vsi hodimo približno isto pot. Tisti, ki jih najbolj poznamo, so živeli radi slave, in tisti, ki so zapisali njih zgodbo, so hoteli najbrž ohraniti ž njo spomin le sebi. Ljudje smo in po duši se vsi poznamo, po slabostih smo si vsi sorodni.

Pa da bi ti Bog posodil moč stvarjenja, in da bi v najtežji uri dal prosto pot tvoji misli, ustvaril bi svoje ljudi, ne pa nas, ki smo bili žebjarji. Brez zgodbe smo, ker nas ni nihče poznal, nihče mogel umeti.

Še sami se nismo poznali. Šele danes, v preteklosti se vidimo. Pomislimo in se vidimo v zrcalu: To si bil ti! To mi! Jaz! Spoznaš se v grozi, da bi zamenjal tistega pred zrcalom za onega notri in razbil najprej steklo, da se ne bi videl nikoli več in stopil bi pred obsojene reveže ter jih nagovoril z eno samo sladko besedo: „Ljudje“!

Potem pa bi jim zapridigal revolucijo. Revažem revolucijo! Pa bi šli? Revni so za revolucijo, ta misel jim je najbližja, le sami ne vedo zanjo — oni najraje teptajo stare zakone, samo novih jim ne oznanjaj, revni so najbolj žejni novega sveta, samo lep mora biti.

O, to bi ga jim naslikal v kraljevih barvah! V njih lastne solze bi potopil kruh, da bi bil grenkejši, v srce pa bi jim položil pravljico o sreči, bratstvu, enakosti, da bi se veselja razjo-

kali. Takrat pa bi jim dvignil roke: „Bratje! Ljudje! Kladiiva kvišku! Udarite, bijte!... „Saj jih še sam nisi poznal.

To so krotki ljudje, to ni proletarijat.

Plemeniti trpini so. Njih sovraštvo ostane doma, zavist ne izpodjeda navzgor, ravno pot gre: drug drugemu so zavidni trpljenja, ker so pokorni gospodarju. Samo od sobote na ponedeljek gre njih up, ker trpljenje jim je življenje in njih misel pelje preko groba v nebo. Sovražijo revolucijo, ker verujejo v nebo in v tej veri so bogati. Z vsem smehom, kar ga premore obsojen obraz, se smehljajo smrti nasproti. Da je življenje kratko, to je njih največje bogastvo.

Nam žebjarjem je bila smrt tako blizu. Ziveli in umirali smo obenem. Umirali smo že v materi, a v trpljenju je izstradala sebe za nas. In ko je usahnila do kosti, se je otrok rodil zato, da so pokopali mater. Mnogo jih je tako umrlo.

To je bil rod, ves obsojen. Ker komur ni mati pela mirno ob zibeli, ne bo imel miru, brezpraven popotnik bo. Nam pa so pihali kovaški mehovi in žvižgala vodna kolesa.

Da ste videli žive naše matere!...

Ob nakovalu so se sklanjale, z levico in desnico omahovale pod kladivom, eno nogo na prstenih tleh, z drugo so zibale. To je bila njih noč. Enak je bil dan. Oči so jim bile globoke, ker so pozabile na spanje — a sanjale in dremale so stoje...

Mož pa bi se razjokal, mehak kakor nemožje. Njegova ljubezen do iskre na nakovalu in ognjene kače na ognjišču ni manjša kot do žene in zibeli in brez pesmi mehov mu je dolgačas. Kolesa škripljejo od polnoči do poldneva in spet od začetka, kakor da vzdihujejo obsojene duše, a on veselo potrkava na nakovalo in kla-

diva pojo: „To vse za kruh, kruh, kruh, kruh, kruh, žeblje mi kujemo za kruh, za dobri gospodov kruh.“ Petnajstokrat na dan — za petnajststo žebljev.

Ob vodi pa se gnetejo otroci. V igri in kruhu žive.

Kolo je zastalo — zavpili so: „V vodo je pal!“ Tekanje, blojenje semintja, grčavi kriki, obup. — Potegnejo ga izpod kolesa, ves maha, ni življenja več. Polože ga na tla. Mati vije roke in se obrača proti znamenju.

Otrok zaduha. Ne, ni umrl — trpin hoče živeti...

Vse se je oddahnilo, mati je vesela in oče prinese novo železo, udari s kladivom in spet se je začelo: „Za kruh, za kruh, kruh, kruh, kruh, v soboto goldinar za kruh, pšenični kruh.“

Njih volja je voda. Prosimo Boga, da nam da dosti vode. Gorje praznovanju!

Zima. Jutranja pošast sega z mrzlimi kremplji skoz špranje oken. Kolesa so zastala v ledu, voda se siri. Dan je strah.

Med cunjami so zajokali otroci. Lakota jim je nabrala drugemu za drugim usta: „Kruha! Kruha! Lačni!“

Mož pa je planil iz postelje, s cunjami je zamašil okna in zadušil dan.

„Saj je še noč! Bodi tiho! Podnevi!“

Pa so utihnili. Kruh ponoči spi.

Tenak glas je oznanjal k maši.

Kakor da bi šel krast — se je splazil on pri vratih in odšel v cerkev. V cunje zavil, na bosih nogah coklje.

Danes jih ni več. Minilo je. Saj je prav. Pa to morda niso bili ljudje, obsojene duše so bile, poslane na ta svet. Izčistile so se v trpljenju in danes so svetniki.

izkoriščanje narodov, ki ga je uvedel v Evropi gospodarski liberalizem. Dokler se ne bo osvobodilo človeštvo te more in se oprijelo pravih krščanskih načel v javni upravi, pa ni misliti, da bi zavlada na svetu mir in blagostanje.

Uredba občinskih, vaških in gospodarskih potov.

III.

Vzdrževanje občinskih potov. Najbolj važno in kočljivo je prvo vprašanje: Kdo bo vzdrževal občinska pota.

§ 15. novega cestnega zakona se glasi: „Navadno je vsaka občina dolžna skrbeti za to, da se v njenem ozemlju grade in vzdržujejo potrebne občinske ceste in občinska pota, mostovi in brvi na njih.“ — Stari cestni zakon je imel v § 18. ravno isto besedilo.

Na novo pa je vstavljen dostavek: „Naprava in vzdrževanje občinskih cest in občinskih potov, mostov in brvi je notranja občinska stvar. Za preskrbo tozadevnih denarnih davkov in naravnih del kakor onih, ki zadenejo občino v izpolnjanju dolžnosti glede deželnih cest (§ 13.), veljajo določila občinskega reda.“

Ne vemo, zakaj se ni zakon tukaj bolj naravnost in točno izrazil. Katera določila? Brez dvoma se je tukaj mislilo na §§ 73. in 76. obč. reda, ki vevata, da se stroški za občinske potrebe, ki se ne morejo pokriti iz občinskih denarjev, pokrivajo z dokladi in s tlako, a doklade (zakon tu ne omenja tudi tlake) se morajo enakomerno porazdeliti na vso občino. Bolj pametno bi bilo, da se je to brez ovinkov povedalo tudi v cestnem zakonu.

Če torej hitro prebereš navodilo, kdo naj vzdržuje občinska pota, ne dobiš zavesti, da mora to res storiti vsa občina enakomerno. Do tega zaključka prideš še le po skenjanju: državne ceste dela država, deželne dežela, občinske pa občina. Tako sodi § 35. cestnega zakona, ki pravi, da občinski odbor razsoja o tem, „kdo, kako in koliko je doiznan prispevati za napravo in vzdrževanje vaških in gospodarskih potov“ — in ne reče tudi: občinskih potov, ker se to smatra vže po prejšnjih postavnih izrekih za dovolj razsojeno.

V istem smislu razlaga „Občinska Uprava“ v št. 2. t. l. zakon, trdeč: „Občinske ceste in občinska pota bo morala tudi (tako!) za naprej vzdrževati cela občina ali v lastni režiji ali pa z občinsko tlako.“ Kar je tu podčrtano, podčrtava tudi „Obč. uprava“; povsem resnična pa ni v tem stavku vsaj jedna trditev, ko se pravi: „tudi za naprej,“ kar razodeva, da pisec ni popolnoma vedel za dejanski položaj na deželi. Kolikor je nam znano, so po veliki večini dosedanja občinska pota, ki jih je bilo veliko več, kakor jih bo sedaj — vzdrževali vdeleženci in ne občine kot take, in pred vsem ne cele občine. Verjetno je, da se je ono pač godilo po trgih in mestih, pa ne po kmečkih občinah. Res je pa, da je tudi stari cestni zakon (v § 16.) zahteval; a izvrševala se praktično večinoma ta zahteva ni. Slišali smo, da so po nekod, ko je bil izšel prejšnji cestni zakon, poskušali občinarji popravljati pota po občini navskriž, pa so kmalu to opustili.

Torej gre se sedaj za to: ali se bo v resnici skušalo povsod in trajno uveljavljati zakon, da občina vzdržuje vsa občinska pota enakomerno. Če se to res hoče izvršiti, potem je to za veliko občin (ne moremo reči: vse — ker položaj iz cele dežele nam ne more biti znan) — nekaj novega, pa tudi nekaj težkega.

Kako naj se to izpelje?

Naj govori „Občinska Uprava“.

Prvi način popravljanja obstoji v tem, da občina sama izvršuje potrebna dela na svoj račun z najetimi delavci in da za pokritje stroškov pobira primerno letno občinsko doklado na davke.

Občinski odbor pa tudi lahko sklene, da se občinske ceste in pota popravljajo z občinsko tlako. Kakor doklade na direktne davke, tako mora tudi občinska tlaka zadeti vse občane razmeroma po predpisanem jim direktnem davku. Tlako je treba potemtakem razdeliti med občane.

Razdelitev tlake se more izvršiti na več načinov.

Določi se lahko enotna skupna tlaka za celo občino, katere se morajo udeležiti vsi občani.

Posameznikom se odmerijo deleži po razmerju davčnega predpisa tako, da se jim določi primerno število delavcev ali delavnih dni.

Dalje se lahko oddelijo deleži posameznim vasem ali soseskam po razmerju nanje odpadajočega davka. Tem je potem na voljo dano, da popravljajo svoj delež s skupno tlako, ali z najetimi delavci, ali pa, da zahtevajo še nadaljno nadrobno razdelitev na posamezne zavezance.

Zadnji način razdelitve je končno ta, da se vsakemu posameznemu občanu določi po davčnem predpisu odpadajoči mu delež občinske poti, za katerega dobro stanje mora potem sam skrbeti.

Ako se zanimaš za stvar, ali si na tem, da se moraš zanimati, prenehaj tukaj, pa beri in premisli še enkrat zgorajšnje navodilo... Torej: Kako do cilja? Na trojen način: ali z denarjem, ali pota razdeliti, ali pa uvesti tlako. Katero kopito bo za te in tvojo občino prikladno?

Tlaka...! Vidim te odkimati: s tem ni nič! Kaj bom po 2 uri daleč hodil na tlako! Kako se na tlaki dela!... Kmetu je tlaka čez vse zoprna... Kje se bo našel mož, da bo tlačene komandiral, za kar je treba železne potrpežljivosti in odločnosti. Na tlaki se lahko precej in poceni naredi, če se bližnji sosedje vzamejo skupaj, in kadar vedo, da delajo za se; sicer pa za naš slučaj — ni to nič, morda nekaj v prav majhnih, lepo zaokroženih občinah.

Ceste razdeliti na vse občane — je zopet ogromno delo, in kako bodo popravljali, posebno tuji? Kje bodo dobivali gramoz? Pokaže se toliko težkoč, če se začne misliti na to, da bi se res tako delalo, da bo morda eden ali drug rekel: to je neizpeljivo. In kakšno pot bomo imeli! In kdo se bo zmeraj prekljal z ljudmi; s 500—700 ali pa še več strankami! Okrajne ceste so imeli prejšnje čase res tako razdeljene, da so posamezne občine dobile večje kose, katere so si med občani razdelili dalje. Pa to ni dolgo trajalo, vključ temu, da je bilo tu več zunanega pritiska in strahu, kakor bi ga bilo, če bi domači občinski odbori delo nadzorovali — pri okrajnih cestah, kakor znano, je kmalu vse prišlo na davke.

Vse na denar, tudi občinska pota! To je najkrajši, najjednostavnejši način, ki reši iz te zagate... in vendar vem, da se bodo davkoplačevalci dvakrat premislili, predno bi glasovali za kaj takega. Denarja ima kmet vedno manj in občinski stroški rapidno naraščajo. Deželne finance so urejene, občinske pa še niso. Občinski proračun je kakor žleb pri strehi, v kateri se s cele strehe voda steka. In zato je treba tudi tu vse razloge za in proti dati na tehtnico, predno si občine nalože novo denarno breme.

Kako težko bi moglo biti to breme? To bo odvisno od tega, koliko kilometrov občinskih potov bodete našli.

L. 1905. je veljal pri kranjskem cestnem okraju 1 kilometer okrajne ceste 320 K, sedaj stane gotovo več, ker je gramoz dražji. Vzemimo, da bi stale občinske ceste, ker so ožje, kaj manj, veliko manj ne, ker zastoj se za občine, šole, cerkve malo naredi. Na podlagi tega podatka, moraš sestaviti proračun za domačo občino...

Še jedno vprašanje: kako bodo občine, oziroma občinski odbori občinske ceste popravljali? Rekli smo zadnjič, da bodo nove občinske ceste kakor — nezakonski otroci, ki se jih tako za silo oskrbi. Bojim se, da bo ravno tako s cestami. Vsak krajcar v ta namen bo obgodrnjan, in pota, ki ne bodo imela v občinskem odboru dovolj zagovornikov in toliko zagovornikov, da bi pri glasovanju tudi zmagali, bodo po strankarstvu in samovolji čestokrat prikrajšana. Ne smemo si stvari prelepo risati. Če bi kdo ugovarjal: saj tudi vse šole skupaj plačujemo, je odgovor na to lahak: Ako bi pri šolah odločevala samo občinska avtonomija in ne okrajni šolski svet — bi tudi pri šolah šlo precej drugače.

Torej: Kaj naj se stori? Ne morem odgovoriti, še za svojo domačo občino sem s sodbo v zadregi; kako bi se drznil splošno sodbo izreči. Ko so se v nekem občinskem odboru občinski možje zastran tega lasali, je nekdo svetoval: vse naj pri starem ostane. In tako tudi bo, marsikje, kjer ne bo — tožnika. J. M.

DOPISI.

Iz kriške občine. Naši liberalci so se postarali. Plitve brazde režejo. Zmerom eno godoje. To se jim pa vendar mora priznati, da imajo dober spomin za pogrevanje starih reči. Posebno račune radi iztikajo, izimši one gasilnega društva, odkar so iz načelnikov postali samo nadzorniki. Ovdadništvo cvete med njimi, kar je naravno, ker so bili med njimi pred pokojnino vsled svoje službe navajeni ovadbe delati. Ognja se ne boje, kakor mi klerikalci, pač pa vode. Zemljo bi tudi radi delili, samo meriti je ne marajo. Neodvisni kmetje so se tudi naveličali biti in, kakor zadnja znamenja kažejo, se utegnejo še pod klerikalni plašč skriti. Odpel se jim je že, samo da moramo pribiti resnico na vrata lažnjivega društva v Kranju, da je bolj „kravje“ in „hijensko“, mučiti in zlorabljati bolnika pod Kokom, kakor o mrtvih resnico govoriti. Sicer pa bomo utihnili, samo da prej tisti utihnejo, ki so začeli.

Gorje. Preteklo nedeljo je predaval v „Izobraževalnem društvu“ č. g. dr. Gruden iz Ljubljane o umeščanju koroških vojvod na Gosposvetskem polju. Govornik je navedel nekatere zanimive podrobnosti o tem, kako je bil pred 500 leti umeščen zadnji slovenski vojvoda Ernest Železni. Slovenske vojvode so umeščali na ta način, da je vojvoda pil iz klobuka, prisegel slovenski in obljubil, da bo pravično vladal. Tako so umeščevali slov. vojvode na Koroškem več stoletij. Ta obred je bil jasen znak kmečkega in demokratičnega značaja slovenskega ljudstva. Poslušalci so z napeto pozornostjo sledili obširnemu predavanju g. dr. Grudna. Po predavanju se je sklenilo, da se letos priredi skupni izlet k Gospej Sveti.

POLITIČNI PREGLED.

Veliki manevri bodo letos v jeseni. Rusija in Francija bodeta spravili na nogo 2¹/₂ milijona vojakov, Nemčija in Avstrija pa polovico manj. Kaj Rusija namerava s tem razvijanjem vojaške moči, se splošno ugiblje. Francijo je Rusija prisilila, da je uvedla triletno vojaško službo, kar jo stane letno 1400 milijonov frankov. Tudi prihodnji manevri bodo stali evropske države neizmerno velike vsote. Oboroženi mir in napredna kultura sta dve dragi reči.

Liberalna pravica. V hrvaškem saboru so že drugič razveljavili mandat Stipe Radića. Radić je bil pred par leti zaprt, ker je protestiral proti nasilju bivšega komisarja Cuvaja, a je bil od cesarja pomiloščen. V plačilo za njegovo mučenštvo ga sedaj rojaki-liberalci preganjajo.

Veleizdajniški proces, ki je trajal cele 3 mesece v Lvovu v Galiciji proti štirim Rusinom, ki so bili obtoženi, da so vohunili za Rusijo, se je končal z oprostitvijo vseh obtožencev. Ena blamaža več.

Na Srbskem se nadaljuje razpor med civilnimi oblastmi in vojaštvom. Ministrski predsednik Pašić je držal s policijskimi organi proti častnikom in je zaradi tega vprašanja velika napetost.

V Albanijo, to je v okraje Skadra, Drača in Valone, se je l. 1912. vpeljalo blaga za 14 milijonov kron, in sicer za šest milijonov iz Avstrije, ker se iz Italije ni veliko uvažalo zaradi vojne med Italijo in Turčijo. Izvozilo se je pa l. 1912. iz Albanije vsega skupaj za štiri milijone kron. Zmede v Albaniji so dale povod, da se je v avstrijski delegaciji dovolilo 426 milijonov kron za mornarico. Albanski šport je drag za nas.

Nemiri v Italiji. Lahi so vroče krvi. Nedavno so delali šumne demonstracije po mestih dijaki proti Avstriji, sedaj imajo pa glavno besedo rdeči anarhisti, ki poskušajo napraviti revolucijo proti laški vladi. Začeli so se nemiri v gnezdu laške sodrge, v Jakinu. Ko so nastali nemiri, je par rogoviležev, ki so metali kamenje, policija ustrelila. Nato je vskipela vsa Italija. Drugi večer so bili v Jakinu zopet spopadi. Policija je tri delavce z revolverskimi strelji nevarno ranila. Vojaštvo je moralo braniti trgovine, da niso bile izropane. Železniški sindikat je sklenil, da naj se prične splošni štrajk železničarjev. Tudi po tovarnah in tiskarnah se je pričel štrajk. V Rimu in drugih mestih časniki ne izhajajo. Vozi le še malo vlakov in še te ustavljajo anarhisti, ki razdirajo železniški tir. Tudi ženske so na delu in pomagajo delati zmešnjave. Tri vojne ladje so poslale pred Jakin. V Rimu in drugih mestih imajo govore anarhisti po ulicah in hujskajo množico. Ako bi ne bila oborožena sila zabranila, bi bila razdirjana druhal navalila po nekem takem govoru na Kvirinal, papežu uropano palačo, kjer biva sedaj kralj. Ministrski predsednik Salandra je v zbornici opravičeval nastope policije in rotli poslance, naj skušajo pomiriti ljudstvo. Poslanci na levisi so delali med njegovim govorom grozen ropot. Pri pogrebu ubitih v Jakinu so bile zopet rabuke in strelji z revolverji sredi mesta.

Nov polk. Voj. ministristvo namerava ustanoviti letalni polk. Dosedaj so obstojali samo posamezni zrakoplovni oddelki. Jemali so se pa samo oni vojaki, ki so se priglasili prostovoljno. Služba je štiriletna, a ni treba delati potem orožnih vaj.

Minister umrl. Na gradu Krautenwaldu pri Opavi v Šleziji je umrl bivši minister Rudolf grof Schaffgotsch, star 84 let.

Smrt vsled plesa. Na binkoštni ponedeljek je šla 19 letna Mina Pinterič iz Gorij na ples v Zilsko Bistrico. Tam ji je postalo slabo, zato se je vrnila domov, kjer se je zgrudila in na mestu umrla.

Polomi na Hrvaškem. Na Hrvaškem je zadnja leta propadlo precej zavodov. Sedaj sta zopet prijavila likvidacijo „Srpski vjeresijski zavod“ v Požegi in „Hrvatska gradjanska štedionica“ v Belovaru.

Zaradi steklenice piva so se sprli na Dunaju delavci. Kočijaž Valenta je v prepiru zabodel z nožem ključavničarja Kalescha, ki je takoj umrl. Valento so zaprli.

Parnik potopil. Parnik „Corinthian“ je zadel v parnik „Oriolo“, ki se je potopil. Potnike in moštvo so rešili.

Cerkev pogorela. V Londonu je pogorela neka zgodovinska cerkev, ki so jo najbrž zažgale sufragetke.

Misijonarje pojedli. Na Novih Hebridih v Avstraliji so domačini-divjaki pojedli 7 misijonarjev, ki so prišli k njim oznanjat Kristusov nauk. Dva misijonarja sta s težavo ušla.

Nevidljiv zrakoplov. Inženir Knobel je napravil nov letalni stroj, ki ima kriila iz take tvarine, da se v višini tisoč metrov nič ne vidi. Za vojne namene bo tak zrakoplov zelo pripraven.

Parnik ponesrečil. Pri Brindisiju v Italiji je nasedel ekspresni parnik Avstrijskega Lloydja, „Helouan“, ki vozi v Aleksandrijo. Parnik so pa kmalu oprostili in je mogel nadaljevati pot.

Milijonarji pred sodiščem. V Varšavi na Ruskem se je pričela sodna razprava proti milijonarjema bratoma Semerov, ker sta ponaredila za 1 milijon storubelskih bankovcev. Soobtoženih je še 74 oseb.

Pravde glede Titanica. Nadsodišče v Washingtonu je odbilo vse tožbe, vložene proti paroplovni družbi White Star Line v Southamptonu na Angleškem, ki je bila lastnica l. 1912. potopljenega parnika Titanica.

Za smeh in kratek čas.

V obrokih. **Tast zetu:** „Na dan ženitovanja bom dal šest tisoč in pozneje dobite še pet tisoč.“
— **Zet:** „To ne gre ... jaz Vaše hčere tudi ne jemljem v obrokih!“

V šoli. Učenci imajo nalogo, da popišejo, kako so se pred sto leti vračali Francozi z Ruskega. Eden je popisal takole: „Zaradi hudega mraza so se Francozi zbirali pri ognjih. Pa tudi to ni nič pomagalo. Ko so se zjutraj zbudili, so bili spredaj sežgani, zadaj pa zmrznjeni.“

Zahvala

gosp. Konradu Čadežu, posestniku in pekovskemu mojstru v Kranju.

Vsled sklepa občnega zbora Pomožne bolniške blagajne z dne 24. t. m. Vas načelstvo Pomožne bolniške blagajne usoja obvestiti, da se vam za Vaš blagi čin in velikodušni dar v znesku po 100 kron, katero vsoto ste blagovolili nakloniti Pomožni bolniški blagajni vsled dobljene stave v hotelu „Nova pošta“, najtopleje zahvaljuje.

Vaša naklonjenost naj bode bodrilo vsem obrtnikom, da bi z enakimi čini pripomogli do boljšega in hitrejšega napredovanja, ki je temelj blagostanja vsega obrtnega stanu.

Načelstvo Pomož. bol. blagajne v Kranju, dne 8. junija 1914.

Teodor Korn

pokrivalec streh, klepar ter vpeljevalec vodovodov

Ljubljana, Poljanska cesta 8

priporoča se p. n. občinstvu za izvrševanje vsakovrstnih **kleparskih del in pokrivanje streh** z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem, z azbest cementnim škrljem „Eternit“, dalje z izbočeno in ploščnato opeko, lesnocementno in strešno lepenko. Vsa stavbinska in galanterijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Popravila točno in ceno. Proračuni brezplačno in poštnine prosto.

Podružnica v Trstu, Via Miramare št 71, ki jo vodi poslovodja g. Franjo Jenko.

PISARNA za urejevanje splošnih gospodarskih zadev J. Rozman, Kranj.

- I. Denarni promet:** Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.
- II. Informacijske zadeve:** Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.
- III. Izterjevanje terjatev:** Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.
- IV. Promet z nepremičninami:** Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.
- V. Tehnično-komerc. zadeve:** Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.
- VI. Strokovni nasveti** v vseh navedenih zadevah.
Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago. 129 52—34

Iz proste roke se proda zelo prostorna, za vsako obrt pripravna

HIŠA
v Kranju pod mostom št. 18.
Več se izve pri lastnici istotam.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. Edv. Globočnik, okrožni zdravnik in zobozdravnik, in **Fr. Holzacker,** konc. zobotehnik

V KRANJU
v Hlebševi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj 16 do 5. ure popoldne na razpolago. 52—20

Ganglional

je iz najboljših rastlin in po lastni sestavi pripravljen čaj, kateri se rabi z uspehom kot

domače sredstvo proti živčnim oboletostim.

Učinek tega čaja se pokaže posebno v tem, ker umiri živce, lajša bolečine, redi kri, odpravi krče, povrne spanec, sploh vpliva kar najbolje na telesno moč in dobro razpoloženje, kakor tudi na prebavo.

Ganglional se dobi pristen edino le pri c. in kr. dvornem in komornem založniku

JULIJU BITTNERJU, lekarnarju
Reichenau, Nižje Avstrijsko.

Cena eni škatljici z natančnim navodilom 3 krone. Dobi se se pa tudi v vseh lekarnah, drugače pa od zgorajšnje lekarnarje proti pošiljlatvi 3 krone poštnine prosto.

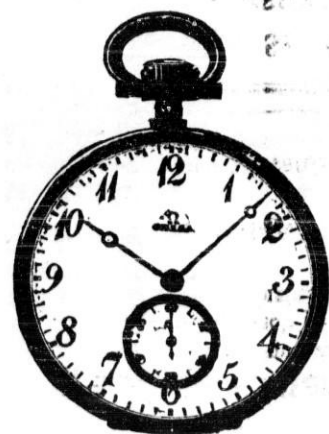
V najem se odda hiša

pod in pol orala vrta, zasajenega s sadnim drevjem, blizu cerkve v Šenčurju za dobo 5 let. Cena po dogovoru pri

Matiji Vidmar,
v Šenčurju št. 99.

Pozor! Gostilničarji in konzumenti!

Zajamčeno pristen štajerski :: **JABOLČNI IN HRUŠEVI MOŠT** :: iz dobroznanega štajerskega kraja, krepilen in močan, razpošilja proti povzetju od 100 litr. naprej G. MITTERBERGER, poštni predač 11 v Wetzelsdorfu pri Gradcu, žel. postaja Gradec. CENE: Prvovrstni jabolčnik za 100 litrov od 20—22 K, prvovrstni hruševček za 100 litr. 17—20 K. Posoda se vzame v račun, ako se jo pošlje nazaj.

Najbolje in najceneje se kupi
:: :: pri tvrdki :: ::

RUDOLF RUS

urar v Kranju

poleg lekarn. ustanovljeno l. 1885.

Prva in največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Strogo solidna in poštena postrežba. — Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Kranjska deželna banka v Ljubljani

Deželni dvorec.

Vhod Gosposka ulica.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po **4 in pol odstotka**, vloge v tekočem računu od dneva vloge do dneva dviga. Zaloga vadije in kavcije za podjetnike in obrtnike. Daje posojila proti vknjižbi in na amortizacijo. — Priporoča v nakup svoje pupilarno-varne

4 1/2 %

zastavne liste in komunalne zadolžnice, kosi po 100, 200, 1000, 2000 in 10.000 kron. — Za vse posle Kranjske deželne banke in za njene vrednostne papirje jamči dežela Kranjska.